

Ο πρόεδρος του Ιράν Χασάν Ροχανί στο βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, από το οποίο έτεινε κλάδο ελαίας προς τον προαιώνιο εχθρό, τις ΗΠΑ

Ξαφνικός έρωτας ΗΠΑ - Ιράν

Η οικονομική κρίση της Τεχεράνης συνδυάζεται με την αδυναμία της Ουάσιγκτον να παρέμβει στη Μέση Ανατολή - Τα δύο κλειδιά της προσέγγισης των μουλάδων με τον «Μεγάλο Σατανά»

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Είναι δυνατόν να ερωτεύθηκαν ξαφνικά οι μουλάδες τον «Μεγάλο Σατανά»; Μπορεί να δούμε στο εγγύς μέλλον μια ειλικρινή αναθέρμανση στις σχέσεις ΗΠΑ - Ιράν; Επί 35 χρόνια αυτό το σενάριο ανήκε στη σφαίρα της γεωπολιτικής φαντασίας. Αλλά να που τώρα Ομπάμα και Ροχανί έτειναν αλλήλους κλάδο ελαίας στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Είναι μια διπλωματική πρωτοβουλία στρατηγικής φύσεως ή άλλη μία κίνηση

ευκαιριακής τακτικής στη σκακιέρα της Μέσης Ανατολής; Και αν το Ιράν διαψεύδει τις φιλοδοξίες για πυρηνικά όπλα, επειδή επείγεται να μπει ένα τέλος στις αμερικανικές κυρώσεις και στη διεθνή κρίση που έχουν γονατίσει την οικονομία του, τι έχει να κερδίσει η υπερδύναμη από μια τέτοια προσέγγιση με τον ιστορικό εχθρό;

Πέντε πρόεδροι των ΗΠΑ έβλεπαν το Ιράν ως απειλή. Τώρα τα σημάδια δείχνουν ότι ο Ομπάμα

Ο πρόεδρος του Ιράν Χασάν Ροχανί ακολουθεί πολιτική προσέγγισης με τις ΗΠΑ αλλάζοντας άρδην την τακτική της Τεχεράνης απέναντι στον «Σατανά»

θεωρεί τη βελτίωση των σχέσεων ευκαιρία. Γιατί;

Η σύντομη απάντηση είναι ότι εν έτει 2013 οι ΗΠΑ δεν θα είναι σε θέση να πετύχουν τους στρατηγικούς στόχους της πολιτικής τους στη Μέση Ανατολή χωρίς κάποιον συμβιβασμό με το Ιράν. Τα συμφέροντα της εθνικής ασφαλείας τους σε αυτή την ταραγμένη πλευρά του κόσμου περνάνε από την Τεχεράνη. Μια ιστορική συμφωνία θα έβαζε τέρμα στις επιδιώξεις του Ιράν για κατασκευή όπλων μαζικής καταστροφής. Θα σταματούσε την υποστήριξη της Τεχεράνης προς την αντι-αμερικανική τρομοκρατία. Θα έκαμπε την αντίθεσή της σε συμφωνημένη διευθέτηση της αραβοϊσραηλινής σύγκρουσης.

Αυτή τη στιγμή μερικά από τα χειρότερα αδιέξοδα των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή μπορούν να ξεπε-

ραστούν με τη συγκατάθεση του Ιράν. Στη Συρία, βεβαίως, αλλά και στον Λίβανο, στην Παλαιστίνη, στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν.

Ορος των ΗΠΑ; Να δεχθεί το Ιράν πλήρη διαφάνεια και επιθεωρήσεις στο πυρηνικό πρόγραμμά του. Από την πλευρά τους, οι Αμερικανοί πρέπει να πείσουν ότι δεν θέλουν αλλαγή καθεστώτος και πάνω από όλα ότι είναι πρόθυμοι να χαλαρώσουν τις κυρώσεις.

Το κέρδος για το Ιράν; Η άρση των κυρώσεων που θα δώσει το φιλί της ζωής σε μια οικονομία που αργοπεθαίνει.

Αυτή είναι η κόκκινη γραμμή της Τεχεράνης, μαζί με την αναγνώριση του δικαιώματός της να εμπλουτίζει ουράνιο σε χαμηλά επίπεδα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Κρίση και προβλήματα

→ Οικονομία υπό κατάρρευση

Οι διεθνείς κυρώσεις και η οικονομική κρίση έχουν γονατίσει τους Ιρανοί: ύφεση, πληθωρισμός στο 30%, ανεργία στο 12%. Το 40% του πληθυσμού ζει στα όρια της φτώχειας. Οι απαγορεύσεις στις εξαγωγές πετρελαίου μείωσαν τα κρατικά έσοδα κατά 65% και το νόμισμα υποτιμήθηκε κατά 80%.

→ Αντάλλαγμα: η αμερικανική ανοχή

Βασικό αντάλλαγμα για μια πιθανή συμφωνία ΗΠΑ - Ιράν για τα πυρηνικά είναι η αμερικανική ανοχή στην ίδια την ύπαρξη του θεοκρατικού καθεστώτος της Τεχεράνης. Το Ιράν προσπαθεί να εδραιώσει γεωπολιτική υπεροχή με στρατηγικούς εταίρους στη Μέση Ανατολή: το καθεστώς Ασσαντ στη Συρία, τους σιίτες στο Ιράκ, τη φιλοσιιτική Χεζμπολάχ στον Λίβανο και τους ισλαμιστές της Χαμάς στην Παλαιστίνη.

→ Τα ξεχασμένα πυρηνικά του σάχη

Το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν είναι παλιά ιστορία. Ξεκίνησε από την εποχή του σάχη, τη δεκαετία του 1950, με βοήθεια από τις ΗΠΑ. Εκείνο το πρόγραμμα διεκόπη στη διάρκεια του πολέμου Ιράν - Ιράκ (1980-88). Το επανέφερε ο Αγιατολάχ Χομεϊνί το 1989.

Στόχοι εφικτοί, φτάνει να δείξουν καλή θέληση και οι δύο πλευρές. Γιατί το πρώτο εμπόδιο είναι η αμοιβαία δυσπιστία. Οι Αμερικανοί θυμούνται ότι οπαδοί της ισλαμικής επανάστασης κατέλαβαν την αμερικανική πρεσβεία στην Τεχεράνη το 1979 και συνέλαβαν 52 ομήρους, τους οποίους κράτησαν επί 444 ημέρες. Ούτε οι Ιρανοί έχουν ξεχάσει ότι η CIA ήταν πίσω από το πραξικόπημα του 1953 που ανέτρεψε τον δημοκρατικά εκλεγμένο πρωθυπουργό *Μοσαντέκ* ανεβάζοντας στην εξουσία τον μισητό σάχη. Και υποπτεύονται ότι οι ΗΠΑ δεν σταμάτησαν ποτέ να απεργάζονται την αλλαγή του θεοκρατικού καθεστώτος στο Ιράν.

Επειτα είναι και οι δυσκολίες που μπορεί να βρει μπροστά του ο νέος, μετριοπαθής, πρόε-

δρος εντός του Ιράν.

Ο ανώτατος ηγέτης αγιατολάχ *Αλί Χαμενεΐ* παραμένει καχύποπτος για τα κίνητρα των ΗΠΑ. Πιστεύεται πάντως ότι θα δώσει στον Ροχανί ένα περιθώριο ελευθερίας κινήσεων 12-18 μηνών. Αλλά στο πρώτο στραβοπάτημά του οι σκληροπυρηνικοί θα πάρουν πάλι το πάνω χέρι.

Ποιοι θα χάσουν; Φυσικά το Ισραήλ, που παθαίνει νευρική κρίση στην ιδέα και μόνο της εξομάλυνσης των σχέσεων ΗΠΑ - Ιράν. Και άλλοι παραδοσιακοί σύμμαχοι των Αμερικανών στην περιοχή: η Σαουδική Αραβία, τα σουνιτικά εμιράτα του Κόλπου και η Τουρκία. Κανείς δεν αμφιβάλλει ότι Ομπάμα και Ροχανί πρέπει να κρατήσουν εξαιρετικά λεπτές και επισφαλείς ισορροπίες.

Η πολιτική των πυραύλων
δεν απέδωσε και η Τεχερά-
νη αλλάζει ρότα

Ρίτσαρντ Πάρκερ

«Κοστίζει πανάκριβα η ηγεμονία»

«**Η** σχέση της Αμερικής με τον κόσμο έχει αλλάξει σταδιακά μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και αλλάζει πάλι με το άνοιγμα προς την Τεχεράνη» μας λέει ο Ρίτσαρντ Πάρκερ, καθηγητής Δημόσιας Πολιτικής στο Χάρβαρντ.

«Πολλοί δυτικοί στοχαστές γεωστρατηγικής – και όχι όλοι συντηρητικοί – είδαν αρχικά τον μετα-σοβιετικό κόσμο ως μονο-πολικό με άξονα την Ουάσιγκτον. Αλλά η 11η Σεπτεμβρίου 2001, το Ιράκ και το Αφγανιστάν έχουν επαναπροσδιορίσει τη σχέση κόστους - οφέλους αυτής της ηγεμονίας. Η Αίγυπτος και τώρα η Συρία έχουν αυξήσει ξαφνικά το τίμημα. Η νέα έμφαση της κυβέρνησης Ομπάμα στις διαπραγματεύσεις και τα ανοίγματα του Ροχανί μπορεί να φαίνονται ελπιδοφόρα αλλά θα απαιτήσουν τέλος στις οικονομικές κυρώσεις με αντάλλαγμα επαληθεύσιμο σχέδιο για τα πυρηνικά.

Επιπλέον οι ΗΠΑ θα πρέπει να καθησυχάσουν το Ισραήλ για να υπάρξει συμφωνία. Τίποτε από αυτά δεν είναι βέβαιο. Το μόνο σαφές; «Η ιδέα – η ψευδαίσθηση, για να είμαστε ειλικρινείς – της μονο-πολικής ηγεμονίας των ΗΠΑ είναι νεκρή» τονίζει ο Πάρκερ.

Σεγέντ Χοσεΐν Μουσαβιάν

«Ο Ροχανί έχει εντολή για μετριοπάθεια»

«**Τ**α άστρα δεν ήταν ποτέ καλύτερα ευθυγραμμισμένα στο πολιτικό στερέωμα για να μπει τέλος στην εχθρότητα δεκαετιών» λέει στο «Βήμα» ο Σεγέντ Χοσεΐν Μουσαβιάν, πρώην μέλος του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας του Ιράν και εκπρόσωπος στις πυρηνικές διαπραγματεύσεις Ιράν - ΕΕ το 2005.

«Η ομιλία του Ομπάμα στον ΟΗΕ ήταν από τις πιο εποικοδομητικές που έχουμε ακούσει. Αναγνώρισε τη δήλωση του Ροχανί ότι το Ιράν δεν θα κατασκευάσει τη “βόμβα”. Ακόμη πιο ενθαρρυντικό είναι ότι δεν ακούσαμε απειλές αλλά έμφαση στον αμοιβαίο σεβασμό και στο ενδιαφέρον για διπλωματία. Η αναγνώριση της εντολής για μετριοπάθεια που έδωσε ο ιρανικός λαός στον Ροχανί στις εκλογές του Ιουνίου ταιριάζει στο πλαίσιο του αμοιβαίου σεβασμού» μας λέει. Και καταλήγει: «Πολύ καλό νέο είναι και η απόφαση του Ομπάμα να αναβαθμιστούν οι διαπραγματεύσεις σε επίπεδο υπουργών Εξωτερικών. Ο Ροχανί είπε, από την πλευρά του, ότι θέλει συμφωνία για τα πυρηνικά εντός τριών ως έξι μηνών. Ολα αυτά δείχνουν ότι επενδύεται πολύ μεγαλύτερη πολιτική βούληση στη διπλωματική διαδικασία, κάτι που αυξάνει βεβαίως το κόστος μιας αποτυχίας».